

80 aastat Eesti hinnatud tervishoiujuhi Laur Karu sünnist

Laur Karu sündis 23. juunil 1942. aastal Tartus Tartu Ülikooli tollase psühhiaatriakliiniku juhi professor Elmar Karu ja Leida Karu neljalapselisse perre, mille kolm last said arstiks. Laur Karu lõpetas Tartu 1. Keskkooli, hilisema Hugo Treffneri Gümnaasiumi. Mõned aastad õppis ta ka Tartu 2. Keskkoolis, tulevases Miina Härma Gümnaasiumis. Lapsepõlvest peale tegeles ta suusa- ja ratsaspordiga. 1966. aastal lõpetas Laur Karu kiitusega Tartu Riikliku Ülikooli ravi erialal. Ta töötas õpingute kõrval ka traumapunktis, kus sai kogemuse praktilise elu juhtumite lahendamisel.

TEADUS- JA ÕPPETÖÖ

Teadustööd alustas Laur Karu Üliõpilaste Teadusliku Ühingu neuroloogiaringis. Aastatel 1965–1973 tegeles ta psühhofarmakoloogilise loomkatsetel põhineva teadustööga ja kaitses 1972. aastal Tartu Riiklikus Ülikoolis meditsiiniteaduste kandidaadi väitekirja teemal „Trifluoperasiini ja haloperidooli kataliptiline toime“. Ajavahemikul 1984–1991 tegeles ta üliõpilaste terviseuuringutega, algatades paljusid üliõpilaste tervise ja elustiili aspekte hõlmava uuringute programmi ja avaldas kaasautorina hulga selleteemalisi teadustöid.

1967. aastast alates töötas Karu Tartu Riikliku Ülikooli füsioloogia ja hügieeni kateedris, alates 1981. aastast oli seal dotsent. Pärast 1990. aastat õpetas ta sotsiaalkindlustuse ja tervishoiuökonomika nüüdisaegset kontseptsiooni, tervishoiu ja sotsiaalhoolduse integreeritud süsteemi, rehabilitatsiooni aluseid, tervishoiu planeerimise ja finantseerimise aluseid, mida nüüd võiks nimetada tervishoiu juhtimise algõppeks. Ta jõudis avaldada üle 100 artikli, mis käsitlesid arstitea-

Laur Karu meditsiinkandidaadi väitekirja kaitsmisel 1972. aastal.

duse, tervishoiukorralduse ja tervishoiustatistika mitmeid valdkondi.

ÜHISKONDLIK TEGEVUS

Laur Karu oli silmapaistvalt aktiivne ühiskondlikus tegevuses. Ta sai hea juhtimiskogemuse noortejuhina Tartu ülikoolis ja hiljem linnavalitsuses töötades. Tollal kandis komсомolikomitee üliõpilaste omapoolse otsustamise, juhtimisõppe ja harjutamise vaimu. Laur Karu oli 1969.–1970. aastal selle organisatsiooni sekretär ning kuuekümnendate üliõpilaskonna vaieldamatu autoriteet. Tollal äratasid suurt tähelepanu nii linnas kui ka vabariigis Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaspäevad, kus tänavatel liikusid tuhanded üliõpilased.

Tollases linnavalitsuses, Tartu Linna Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitees töötas Laur Karu aastatel 1972–1975 esimehe asetäitjana.

Ühe oma elutöödest tegi Laur Karu, olles 10 aastat (1975–1982 ja

1986–1988) Maarjamõisa Haigla ja selle järglase Tartu Kliinilise Haigla peaarst. Ta suutis ühendada erinevaid meditsiinkoolkondi järgivad Toome ja Maarjamõisa kliiniku. Loodi mitu uut osakonda, sisekliinik ja närvikliinik said oma hilisema näo. Märkimist väärib Laur Karu initsiatiiv reanimatsiooniosakonna ja reanimobiiliteenistuse loomisel. Tema ajal haigla arstikond noorenes ja suurenes märgatavalt. Juhtkond soodustas personali kvalifikatsiooni täiendamist, ravi- ja diagnostikameetodite täiustamist, koostööd Lõuna-Eesti ja Kirde-Eesti piirkondadega. Hulk tollaseid algatusi jäid ajas püsima.

Algas tervishoiuökonomika ja statistika arendamine haiglas, statsioonarist lahkumise andmed kohandati arvutitöötamiseks sobivaks. Edasi tuli koostöö tervishoiu ministeeriumi arvutuskeskuse ja Tallinna Keskaiglagaga, algas koostöö Jorvi Haiglagaga Soomes. Populaarsed olid

ka tol ajal algatatud tööko-
hävälised vaba aja veetmise
vormid nagu Maarjamõisa
suve- ja talimängud.

Aastatel 1982–1986 juhtis
Laur Karu üld- ja molekulaar-
patoloogia instituuti. Ta osales Eesti Biokeskuse
loomisel koostöös Eesti
Teaduste Akadeemiaga.

1988.–1990. aastal töötas
Laur Karu tervishoiu-
ministrina Indrek Toome
valitsuses (see oli viimane
ENSV valitsus) ja 1992. aastal
sotsiaalhooldusministrina
Tiit Vähi üleminekuvalit-
suses. Laur Karul oli minist-
rina suur osa iseseisvava
Eesti meditsiini ja sotsiaal-
süsteemi kujundamisel
uutel rööbastel. Ministrina
valmistas Laur Karu tervis-
hoiustsüsteemi ette ülemine-
kuks kindlustussüsteemile,
ta oli vastavaid õigusakte
välja töötava töögrupi juht.
Laur Karu rakendas tööle
informaatika ja arvutusteh-
nika, tervishoiuökonomika ja tervis-
hoiustatistika töögrupid. Tollal paika
pandud solidaarsuskindlustuse põhi-
mõte on püsinud seniajani. Ta pidas
oluliseks tervishoiu ja sotsiaalabi
integreerimist ning tegi sellesuuna-
lisi avaldusi valitsusele ja riigikogule.
See tegevus päädis sotsiaalhooldus-
ministriks nimetamisega.

Ministrina tegeles ta seni minist-
teriumil pea puudunud sotsiaal-
kindlustuse ja sotsiaalabi arendamise
programmide väljatöötamisega. See
hõlmas riigi, kohalike omavalitsuste
ja isikute osa kindlaksmääramist
sotsiaalkindlustuses, töötati pensio-
niseaduse ja lastekaitse seadusega,
kaadri värbamise ja õpetusega,
samuti sotsiaalhooldusettevõtete
materიაalse baasi edendamisega.

1991. aastal asutati Laur Karu
juhtimisel Eesti Tervishoiu Arendus-
keskus, et abistada ministeriumi
strateegiliste küsimuste lahenda-
misel Euroopa riikide näitel, ja ta
oli aastatel 1991–1993 selle direktor.
Tegeldi ravikindlustuse seaduse

Perepilt 1980. aastast. Istub abikaasa Hellen Karu. Seisavad, vasakult, tütar Elina Karu (Reedi), Laur Karu, tütar Tuuliki Karu (Hion).

ettevalmistamisega (rakendus
01.01.1992), töösuundadeks olid
inimese ökoloogia programm, infor-
maatika ja tervishoiustatistika
edasiarendamine, tervishoiuöko-
noomika, sealhulgas tervishoiu ja
sotsiaalabi asutuste materiaalse
seisundi analüüs koos Ehituse
Teadusliku Uurimise Instituudiga
ning tervishoiu õigusaktide täiusta-
mine, tervishoiujuhtide koolitamine.

Aastatel 1994–1995 juhtis Laur
Karu Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiu-
ametit. 1993.–1994. aastal oli ta Eesti
Merelaevanduse nõunik, tema alga-
tusel loodi Meremeeste Haigekassa,
korraldati meditsiiniabi vahendite
süsteemi merelaevanduses.

Pikki aastaid (1975–1988) osales
Laur Karu paralleelselt teistel ameti-
kohtadel töötamisega Tartu Linna-
nõukogu tervishoiu- ja sotsiaal-
komisjoni töös, tema juhtimisel
koostati Tartu haiglate arenduskava.

Laur Karu oli taasasutatud Eesti
Arstide Liidu esimene president
aastatel 1988 kuni 1990. Sel perioodil

otsustati liidu funktsioonid
koos võimalusega hiljem
muutuda kutseliiduks ja
kujundati liidu struktuur
kohalike organisatsioonide
baasil. 1988. aastal osales
ta üleminekuaja märgilisel
üleliidulisel arstide kong-
ressil, seistes oma kõnes
Eesti meditsiini huvide eest.
1988. aastal osales Laur Karu
Ülemaailmse Rehabilitatsioo-
niorganisatsiooni Eesti Orga-
nisatsiooni asutamisel ning
oli selle esimene president.
See töö võimaldas mõista
erinevate erialade spetsialistide
koostöö vajadust mees-
konnatöö põhimõttel. Astuti
hulk olulisi samme puuetega
inimeste integreerimise teel
ühiskonda ja loodi võima-
lusi, et tuua Eestisse olulist
oskusteavet mitmete koos-
tööprojektide kaudu. 1993.
aastast alates oli Laur Karu
Eesti Tervisespordi Liidu
president.

Tema panus Eesti nüüdse
tervishoiukorralduse väljakujun-
damisel on hindamatu. Laur Karu
lahkus kahetsusväärsetl vara,
54aastasena raske kehalise haiguse
tagajärjel 7. detsembril 1996. aastal.

Laur Karu töid ja algatusi iseloo-
mustasid maastaapsus ja süsteemsus,
võime luua ja teoks teha uut, avatus
uutele ideedele, oskus otstarbekaid
ideid ellu viia. Tema juhtimisstiil
oli soe ja toetav, see tekitas hea ja
turvalise tunde ning põhines mees-
konnatööl. Inimesena oli Laur Karu
äärmiselt abivalmis ja tähelepanelik
nii kolleegide kui ka kõigi nõu või
abi vajavate inimeste suhtes. Tema
erakordne töövõime võimaldas tal
jätta jälje kõikjale, kus ta töötas või
kaasa löi. Tervishoiujuhi oskustele
lisaks oli tal võime luua uut ka oma
kätega, tegu oli väsimatu ehitajaga.
Säravat isiksust ja suurepäras-
t suhtlejat meenutavad tänutundega
paljud, kellega ta koos tegutses.

**Tuuliki Hion, Agu Tamm,
Tiiu Aro**